XII. évfolyam. Celldömölk 1916. április 2. 14. szám.

KEMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP

Megjelen minden vasárnap reggel.
Előfizetési ára: Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára dísznumerával 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
DEBRECZENY KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Bárkovey Sámuel könyvnyomdája Celldömölkön. Ide intézendő a szellemi részt illető közlemények, hirdetések és mindennemű pénzilletékek.

Átmenet a békére.

A háboru vérzivataros huszadik hónapjában, mikor a német és osztrák-magyar ágyuk Franciaország kupájának, Verdunnak a falait döngetik, mind többször és többször hangzik el hivatalos, tekintélyes ajkakról a béke szó. Ugylátszik valóban megcsigázta már a világ ezt az irtózatos küzdelmet, és azok, akik bátran, szégyenérzet nélkül tekinthetnek az elmult eseményekre és az elért eredményekre, tehát a középponti hatalmak vezetőemberei, szintén komolyan és őszintén gondolkodnak már afölött, hogy mi lesz, ha a viharos, zavarodott, rendkivüli állapotból a béke nyugalmas rendszeres idejébe kell átmennünk.

Legutóbb Helfferich, a német birodalmi pénzügyi államtitkárja, birodalmi kincstárosa mondott komoly és mélyértelmü szavakat arról, hogy az átmenet a békére milyen lesz.

Megállapitotta Helfferich, hogy a nagy tömegek, az egész nép, mindenki nagyon téves ábrándot fest maga elé, nagyon téves illuziókban ringatja magát, ha azt hiszi, hogy a békekötés már azt is jelenti, hogy minden rend helyreáll, az állam ujra fizetőképes lesz beruházások szempontjából, megkezdődnek a közmunkák, leszállnak a drága árak, lesz minden élelmiszer kellő mennyiségben. Mindez nem lesz meg egyhamar. A békekötés nem fog olyan hirtelen rendet teremteni, ahogy a háboru nem teremtett hirtelenében fönnakadást semmiben. Hiszen a hiányok, a nehézségek nem a háboru első heteiben kezdődtek, hanem csak hónapok multával és ugyanigy egészen bizonyos, hogy a rend is csak hónapok, sőt talán évek multával fog helyreállni.

Helfferich hangsulyozta azt is, hogy az esetleges hadikárpótlást egyelőre nem lehet figyelembe venni. Ennek a mondatnak el kell hangzania a világ négy tája felé, el kell jutnia az angol, francia, orosz és olasz fülekbe is, mert ugy hisszük, ebben a mondatban van a béke csirája lefektetve. Az antánt meg van verve, ez kétségtelen, de viszont éppen e vereség okozza azt, hogy teljesen kimerült anyagilag is. Szinte lehetetlen elképzelni, hogy egy két éves, mindent felemésztő háboru, amelynek egyik legfontosabb tényezője, az államok anyagi teherbirása volt, hadisarcos békével végződjék. Hiszen akkor az illető állam, amelynek e háboruban mérhetetlen összegü hadisarcot kellene fizetnie, teljesen kimerülne, már pedig a német kereskedelemnek és iparnak, épp ugy, mint a mi mezőgazdaságunknak és fejlődőben levő iparunknak vásárlóképes piacokra lesz szüksége a háboru után.

A német józanságot mi sem bizonyitja jobban, mint hogy a hadikárpótlásról csak, mint esetlegességről beszél. Lehet, hogy tudunk szerezni hadikárpótlást, de hiszen az orosz-japán háboru békeszerződéséből is hiányzott a hadikárpótlás tényе, mégis létrejött a béke. Nekünk csak legyőzött, de nem elszegényedett országokra van szükségünk, győzelmünk révén megszereztük magunknak a kereskedelmi lehetőségeket, de a békére való átmenet, az ország helyreállitásának, az uj rend megteremtésének költségeit magunknak kell fedeznünk.

Helfferich nem irtózott attól, hogy uj adók behozatalát jelentse be és mi nem irtózunk attól, hogy magunk mondjuk, uj hadikölcsönre van szükség, a béke hadikölcsönére. A legutóbbi hadikölcsön kibocsátása alkalmával Helfferich mondta azt, hogy mégegyszer kell a középponti hatalmak népeinek megnyitniok a zsebeiket, most már mi mondjuk a mégegyszert. Mégegyszer adjunk oda, amit odaadhatunk az államnak, hogy ha már volt mivel kivivni a győzelmet, legyen mivel kivivni a békét is.

A negyedik hadikölcsön lesz az utolsó erőfeszités, amit hoznunk kell a béke érdekében, és ha tudtunk áldozatokat hozni a diadal, a győzelem érdekében — és ez áldozat ugylátszik jó volt, mert hiszen meghozta a diadalt — akkor még mennyivel szivesebben kell mindnyájunknak áldoznunk a béke kedvéért. A középponti hatalmak vezetői becsületes liferánsok. A győzelem hadikölcsönéért liferálták a győzelmet, a béke hadikölcsönéért bizlosan szállitani fogják a békét.

Bérmálás. Illetékes helyről vett értesülésünk szerint Mikes János gróf megyéspüspök f. évi *junius* hóban a *kemenesaljai* esperesi körben — tehát Czelldömölkön is — bérmálni fog. Mivel a sorrend még nincs megállapitva, majd ha az megjelenik, mi is közölni fogjuk.

A háboru és szociálizmus.

Irta és március 26-án, Zalaszentgróton tartott vallásos ünnepélyen felolvasta **Szabó István** kemenesmagasi-i ev. lelkész.

Nem uj kérkedésről szólok. Régi keletü az. Csak uj világitásban állitom elétek, s arra az alakjára mutatok reá, amelyben létjogosultsága nemcsak, hogy nem kifogásolható, de egyenesen üdvös az emberiség általános müvelődése, honi vonatkozásban hazánk felvirágozása, nemzeti nagy létünk kiépitése szempontjából. A kérdés, amelyet felolvasásom keretében ismertetni óhajtok, a szociálizmus s az, aminek világánál vizsgálom ezt a kérdést s reá mutatok annak egyedül egészséges alakulatára, az: a háboru.

Ki ne hallott volna már közületek a szociálizmusról, vagyis legalább ennek hiveiről: a szociálistákról? Szocialista az, aki életviszonyaival való elégedetlenségében támadja a fennálló törvényes intézményeket. Támadja a társadalmat, miért nem áll egyenlőrangu szervekből, miért van benne ur mellett szolga, vagyonos mellett nyomorgó szegény is. Támadja az államot, mivelhogy nem tudja ugy orvosolni a meglevő bajokat, hogy ne kellene senkinek se anyagi nélkülözéseket szenvednie. Támadja az egyházat, mert látható kincsek helyett láthatatlanokat kinál fel. Sőt támadja magát az Istent is, aki neki nem juttatott annyi anyagi vagyont, mint jó módban élő embertársának. Szocialista az a munkás, aki a rendes bérrel nincsen megelégedve s ha látja, hogy a munka, amit végez, a munkaadónak a reméltnél több hasznot hajt, beszünteti a munkát, izgat társai között s mig bérét nem emelik, addig nem áll munkába. Szocialista az az iparos, aki a gyári iparbau ellenséget lát s meg nem engedhető módon akadályokat gördit annak fejlődése elé. Szocialista az a kereskedő, aki az áruk beszerzési árát mindig tulmagasnak tartja, de sohasem elég magasnak azt az árt, amelyen portékáját értékesiti. Szocialista az a földmives, aki nem nyitja meg erszényét akár állami, akár egyházi fizetésre anélkül, hogy panasz ne jönne ajkára azok ellen, akiknek eltartásához adójával hozzájárul. Szocialista az a tisztviselő, aki folyton fizetésemelést követel s bármennyire emelik is javadalmát, sohasem látja azt arányban az általa teljesitett munka nagyságával. Kettő jellemzi a szocialista életét: a *panasz* és az *izgatás*. Panaszkodik minden ellen, kifogásol mindent, csak önmaga ellen nem panaszkodik, önmaga ellen nincs kifogása. Izgatása is egyoldalu: azon viszonyok ellen irányul csak, amelyek akadályt képeznek magasratörő tervei kivitelében, önmaga ellen nem izgat a szocialista soha; mintha bizony ő nem képezne semmi akadályt különös felfogásával, életével az emberiség nagy céljainak megvalósitásánál.

A mondottakból világos, hogy a *cél*, amelyre a szocializmus törekszik természetes s mint ilyen nemcsak megengedhető, de határozottan jogosult. A föld az ember boldogulásának színhelye. Maga a teremtő Isten mondotta az első embereknek: »Töltsétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá.« Megengedte nékik, hogy boldogulásukat keressék.

A boldoguláshoz szükséges kellékekkel: testi-lelki javakkal is felruházta az Isten az embert. És az ember elindult a végtelen nagy földön, hogy keresse boldogulását. Az emberiség sok évezredes története megmutatja, mint használta fel az ember e célból testi-lelki javait. Kezdetben szabad ég alatt lakott. Az erdők bokra, a fák lombja szolgált neki védelmi helyül napsugár melege, időjárás viszontagsága ellen. Oda terelte nyáját is, amelyet a dus legelőkön legeltetett, ha jött a zivatar, vagy leszállt az est. Később sátrakat feszitett ki maga számára is, barmai számára is. Ma már kőből, téglából épített házak szolgálnak lakóhelyül az embernek. Sőt jószág elhelyezésére, takarmánya megvédésére is gondoskodott megfelelő épületekről. A fejlődés fokozatait megtaláljuk az ember foglalkozási ágainál s munkaeszközei készitésénél is. A kezdetben is üzött baromtenyésztést, vadászatot, halászatot lassanként kiegészíti az ipar és kereskedelem s a tudományok s művészetek ápolása. Ma már nevetségszámba menne az az ember, aki ókori kezdetleges munkaeszközöket, pl: kőfejszét, kőekét használna a 20-ik századnak szinte valóságos művészettel készülő, a munkát felényire megkönnyitő eszközei helyett. Az itt felsorolt emberi alkotások, vivmányok mind arra szolgálnak, hogy általuk az ember anyagi és szellemi jólétét a lehetőséghez mérten előmozditsa. E ponton találkozunk ama megállapításunk helyességével, hogy a szociálizmus célját tekintve természetes s ennélfogva jogosult törekvés, mert hiszen végeredményében az ember anyagi helyzetének s mivel az anyagi helyzet bizonyos mértékben a szellemi helyzetnek is hordozója, — egyszersmind szellemi helyzetének is kedvezőbbétételét, javitását célozza. Valóban a szociálizmus célját illetőleg nem is esik kifogás alá, de igenis, mint olyan mozgalom, mely célja elérésére *helytelen eszközöket, utakat, módokat* használ. A szocializmus vezérelve: összuk fel a vagyont! Jusson belőle mindenkinek valami; ami a másé, legyen az enyém is! Tarthatatlan elvek. Mert, hogy jutok én ahhoz, hogy részt követeljek abból, ami nem az enyém, amit más talán nehéz, verejtékes munkával szerzett meg. Hisz ezzel alapjaban támadom meg a társadalmi rendet, széttépve azokat a szálakat, melyeknek összetartani kellene.

A szocializmus ma is ismert alakjában a 19-ik században keletkezett. A szocializmus szülőoka részben az *elégületlenség*, részben a *vagyon egyoldalu elosztása*. Elégületlenséget nemcsak a szegénység, nélkülözés szül, lehet annak előidezője a vállaserkölcsi nevelés hiánya is. A szük megélhetési viszonyokkal megbékülni sohasem tud az, akit nem tanitottak szerénységre, kevéssel beérésre, aki oly légkörben nevelkedett fel, amely telitve volt panasszal, keserü kifakadással a mindennapi élet berendezkedése ellen. A vagyon egyoldalu megoszlását viszont nem okozza semmi más, mint a közgazdasági ágak rohamos fejlődése. Minél szembeötlőbb valahol ezen ellentétes tényezők kialakulása, annál nagyobb arányokat ölt ott a szociálizmus. S valóban köztudomásu, hogy a szocializmus legmelegebb talajra Angliában, Amerikában, Franciaországban és Németországban talált. Jellemző, hogy a szocializmus legnagyobb úttörője Saint Simon, francia gróf, vagyonos férfiu volt, aki vagyonát elpazarolta s mivel dolgozni nem akart, kösönökből tartotta fenn magát.

Hozzánk a szocializmus hullámai csak a mult század vége felé csaptak át, mert ekkor indult meg nálunk pezsgőbb közgazdasági élet, mely szemmelláthatóvá tette a vagyon egyoldalu megosztását, egyoldalu gyarapodását s megteremtette a már meglevő okok közreműködésével a szocializmus főmozgató éltető elemét: az elégületlenséget. Legkevésbé se vonzó alakjában sokszor bemutatkozott nálunk a szocializmus. A sok utcai tüntetésről, felvonulásról, melyek hazánk fővárosában s egyes nagyobb vidéki városokban a szocializmus megnyilatkozásai gyanant játszódtak le, nem szólok; csak egy dolgot emlitek meg. Emlékezetünkben van még az a nagy sztrájk, melyet a vasuti alkalmazottak rendeztek évekkel ezelőtt. Nagy érdem illeti meg az akkori miniszterelnököt, aki nagy erélyel, bámulatos találékonyságával megakadályozta, hogy a mozgalom komoly következményeket vonjon maga után. A szocializmus megmételyező elvei beszivárogtak nálunk is a különböző néprétegek közé s lassankent itt is mind több követőre akadtak.

Virágzásának tetőpontján állott a szocializmus, amidőn nagy események rázkódtatták meg a földtekét. 1914. nyarán felizott a háboru tüze a világ hatalmas kohójában. Bele kerültek ebbe a tüzbe az emberi intézmények, alkotások és ez az izzó tüz kiválasztotta belőlük a salakot. A nemzetekről leolvasztá a külső mezt, a társadalom ingó oszlopait ledöntötte, a családi élet gyenge pilléreit megemésztő, az egyén hibáit felszinre vetette s fejlődést, jövendőt biztositó egyedüli szilárd alapul az istenfelelmet s tiszta erkölcsöt jelelte ki: nemzet, társadalom, család s egyén számára.

A háboru nem hagyta érintetlenül a szocializmust sem. Nagy hatást gyakorolt reá. Alapjaiban ingatta meg. A szocializmus alapját az *anyagi javak* képezik, ezeken épül fel. Ezekert hozza működésbe összes erőit. És ime a háboru reatette az anyagi javakat a mérlegre s azok — könnyünek találtattak. Megrázó erővel idézte fel lelkünkben az igazságot: »E világ elmulik és az ő kivánsága is«. Vidékek pusztultak el a háboru utjában. Hajlékok dőltek le. Otthonok omlottak össze. Ezrek lettek földönfutókká. Ingó alapnak bizonyult a földi vagyon, melyben bizni nem lehet, boldogságot épiteni reá balgaság. Akik arra épitették boldogságukat, ugy jártak mint az a példázatbeli ember, aki házát a törvényre épitette. Eljött az árviz, a háboru árvize s elmosta az épület erősnek vélt fundamentumat s az épület rombadőlt. A háboru viharában törékenyebbnek mutatkozott az emberi test is, mint gondoltuk, mulandóbbnak — mint eddig hittük — az ifjuság, erő, szépség mindaz, ami emberi mirajtunk. Bizony elmondhatjuk ma: »Minden test olyan, mint a fü és annak szépsége, mint a mezei virág: Megszárad a fü, leesik a virág, mikor az Urnak szele fuvall arra«. Hány ifju lélek lett a halál martaléka! Mióta a világ áll, emberi kezek nem hantoltak fel egyetlen egy esztendőben se annyi sirt, mint amennyit ezekben az esztendőkben a háboru felhantol.

Mikor lett atyátlan árva ennyi gyermek!

Mikor öltött fel özvegyi gyászruhát ennyi ifju nő?

Mikor sirt hősi halált halt fia után ennyi anya-apa?

Hazánkban eddig 36,000 hadiárvát számláltak össze.

Az özvegyeket nem olvasták meg. Nem ismerik a fiaikat vesztett anyák-apák számát se. De hogy sokan vannak, jól tudjuk mindannyian. Közöttünk is vannak árvák, közöttünk is járnak özvegyek, közöttünk is látunk fiaikat sirató anyákat-apákat . . . De a háboru megtanitott arra is, hogy »földi ember kevéssel beéri, vágyait ha kevesebbre méri«. Máskor panaszkodtunk, ha nem jutott hus kenyerünk mellé, most megelégednénk sokszor a puszta kenyérrel is. Nem vonz ma a teritett asztal se ugy, mint máskor, mert nem oszthatjuk meg annak javait azokkal, akiket annyira megszoktunk már magunk mellett látni az asztal körül. Óh, de sokszor eszünkbe jut a költő szava: »Jobb izü a falat, ha mindnyájan esznek.« Mikor ehetünk ujra együtt idehaza, mindannyian, ha csak szerény ebédet is? ! Hiszen nekünk nem kell sok, mi megelégszünk a kevéssel is!

Azonban a háboru, amidőn rámutat a földi javak mulandóságára, kevés értékére, ugyanakkor kiemeli azt is, hogy van egy fö'di jó, mely bár szinte mulandó, de értékre nézve fölébe helyezendő minden földi kincsnek. Ez a földi jó: a *haza*. Nincsen gyermektek, vagy kicsi testvértek, aki megkérdezte volna már tőletek a költő szavával:

»Tudjátok-e, mi a haza? — s ugyancsak meg felelt volna reá a költő szavával:

»Az a hajlék, hol születtünk,
Hol a dajka áltatóan
Dúdolgatott dalt felettünk,
Hol az akác lombja borul
Ablak alatt az ereszre.
S eresz alján csicsereg a
Villás-farku vidám fecske! . . .

Az a templom, Isten háza,
Hol az ének szárnyain szállt
Lelkünk föl a menyországba.
Ahol együtt imádkoztunk . . .

Mindnyájunknak szent bölcsője
Őseinknek pihentető
Szép, virágos temetője.
Mindnyájunknak édes anyja.
Hiven ölel kebelére . . .

A haza drága kincsünk nekünk az ég alatt. Meg kell azért becsülnünk. Megtartásáért fel kell áldoznunk minden földi javainkat. Ne legyen kedves előttünk az élet se, ha a hazáért adjuk oda. A szabadságharc Tyrtäusa: Petőfi Sándor, boldogan hunyja le szemét a véres csatamezőn e sóhajjal ajkán: Hazám! S ime a szocializmus féktelen radikálizmusában nem kiméli meg támadásaival a hazát sem. Jelszava e ponton: *az az én hazám, ahol jobban megy sorom, ahol többet kereshetek*. Az a sok magyar, aki az Oceánon tulra vándorolt, a szocialisták törébe esve hagyta el hazáját. De sokan visszajönnének ma közülök, ha lehetne, hogy velünk együtt védelmezzék ezt az édes hazát, amelyet a felkorbácsolt politikai események vészbe sodortak. Mert nem tagadhatjuk, a háboru megváltoztatta a józanabb gondolkodásu szocialisták felfogását. Midőn kitört a háboru, a német szocialisták egy része elegette zászlaját, levette melléről jelvényét, katonaruhába öltözött, odaállott a nemzeti lobogó alá, mert az édesanya hivta segit-égül gyermekeit. Ha a többiek nem tagadtak is meg teljesen elvüket, de érdekeiket mégis készséggel alahelyezték a haza érdekeinek s ott érvényesitik erejüket e nagy német nemzetnek az egész világ által megbámult hatalmas hoimentő munkájában. Elferditenők az igazságot, ha nem vallanók be, hogy a magyar szocialisták is egész lelkesedésüket, erejüket vitték bele ezeréves hazánk most dulo élet-halál harcába.

De még feljebb emeli a megalázott ember lelkét a háboru. Figyelmét oly kincsekre irányitja, amik mellett a földi javak puszta árnyak. Eszébe juttatja a porembernek, hogy vannak *kincsek, amelyek nem mulnak el soha*, amelyeket a rozsda és moly nem emészt meg, sem a lopók ki nem ássák s el nem lopják. Ezeken boldogsága bizton nyugszik. Ezeket keresse! Ezeket tartsa meg!

Ime gondolataim menetén egymásután bomlanak szét azok az erők, amelyekre a szociálizmus létét épiti; de viszont egymásután fejlenek ki azok a vonások, amelyek által a szocializmus életképes intézménnyé válik. Ha a szociálizmus érvényesülni akar, ki kell magából vetnie mindazt a salakot, amely rothasztó, bomlasztó jellegü s felvennie azokat az erőket, amik az örök isteni cél szolgálatába emelik fel. Mit ér a kőzet, ha nem futják be nemes fémek csillogó erei. Nem ér a szociálizmus se semmit, ha nem hatja át azt a vallásnak és nemes emberi erényeknek tündöklő erezete. A cél, melyet a szociálizmus maga elé tüz, legyen *lelki jólét*. S az ehhez vezető utakat a *szentirásban* keresse. Gazdag utmutatást talál arra Jézus tanitásaiban: »Boldogok a lelki szegények: mert övék a

mennyeknek országa. »Boldogok az alázatosak: mert ők örökség szerint birják e földet. Boldogok, akik éhezik és szomjuhozzák az igazságot: mert ők megelégíttetnek.« »Ne legyetek azért szorgalmatosak, ezt mondván, mit együnk, mit igyunk és mivel ruházkodjunk, (mert a pogányok szokták mindezeket kérdeni) mert jól tudja a ti mennyei atyátok, hogy mindezek nélkül szükölködtök ti. Hanem keressétek először az Istennek országát és annak igazságát és mindazok megadatnak néktek.« »Mert mit használ valakinek, ha mind e világot megnyeri is, ha az ő lelke megbüntettetik.« Természetes, azért nem kell lemondania a szocializmusnak a földi javakról sem, csak alá kell rendelnie ezeket a mennyei javaknak.

(Folyt. köv.)

HIREK.

Felhivás a Hazafias Közönséghez!

Hős katonáink hosszu hónapok óta végtelen sok nélkülözés és nehézség árán, rendületlen bátorsággal és a siker iránti feltétlen bizalommal küzdenek szeretett hazánkért, királyunkért és a mi jövő boldogságunkért.

Legyünk méltók hőseink vérrel megpecsételt emberfeletti küzdelmeire; lássák és érezzék ők tetteinkből, hogy mi is megtesszük kötelességünket, elsősorban azáltal, hogy a háboruban elesett, megsebesült, vagy a hadi fáradalmak következtében elhunyt vitéz katonák hátramaradt özvegyeinek és árváinak, valamint a hadban rokkanttá lett katonáink sorsáról gondoskodunk.

A Hadsegélyző Hivatal házi persely-actiója módot nyujt arra, hogy mindenki eleget tehessen e hazafias kötelességének.

Bárkinek az életrendjét nézzük, mindenütt akadnak ugyanis a nemes célok oltárán feláldozható fillérek, melyeknek rendeltetési helyükre való eljuttatása nehézkes: az ily fillérek — a nemes cél által indikált takarékossággal párosultan — a sürgős és égetően szükséges segitség valóságos bőségszaruját nyithatnák meg a hadsegélyezés céljaira.

A magyar királyi honvédelmi ministerium Hadsegélyző hivatala felkéri Nagyságodat, *szerezze be a hivatal révén kiadásra kerülő házi perselyeket, tartsa ezeket lakásán és dobja be azokba a nélkülözhető* filléreket; a megtelt perselyt pedig juttassa hivatalunkhoz. A visszaküldött telt persely helyett dijmentesen uj perselyt küldünk.

A perselyek a magyar királyi honvédelmi ministerium Hadsegélyző hivatalának perselyosztályánál, Budapest, Képviselőház (Telefon 47—41. Mellékállomás 26.) darabonként 40 fillérért akár e felhiváshoz csatolt levelezőlapon, akár telefon utján rendelhetők meg, vagy ugyanonnan vihetők el.

Telefon vagy levélbeli rendeléseknél a perselyeket postán utánvéttel vagy küldönc utján expediálják.

Az elesett hősök özvegyeinek és árváinak, valamint a háboruban rokkantá lett katonáink segélyezését célzó kérésünket szives jóindulatába ajánlva vagyunk

Budapesi, 1916. márc. hó.

hazafias üdvözlettel

a m. kir. honvédelmi ministerium Hadsegélyző hivatala.

Személyi hir. Mikes János gróf megyéspüspök mult hó 29-én a délutáni vonattal Czelldömölkre érkezett s megtekintette a helybeli Vöröskereszt kórházat. Az esti gyorsvonattal visszautazott székhelyére. Itteni tartózkodása alatt özv. Szőgyény-Marich Ferencné Gorcey Paula grófnőnek volt szivesen látott vendége.

Királyi kitüntetés. Őfelsége a király, a háboruban teljesitett kitünő szolgálatai elismeréséül, lorántházi és zágorhidai *Loránth* Dénes m. kir. csendőrezredest, a belügyminisztérium csendőrségi osztályának vezetőjét, *Loránth* Gyula városunk sokérdemü főjegyzőjének testvéröccsét, a III. oszt. vaskoronarenddel tüntette ki. Tekintve, hogy a kitüntetettnek városunkban kiterjedt ismeretsége és rokonsága van, a kitüntetés bizonyára sok helyütt kelt igaz, őszinte örömet.

Hindenburgra, a nagy hadvezérre, ujból sor került. A »Külügy-Hadügy« c. jeles katonai szaklap utolsó, gazdag tartalmu számában irja: Mult év szept. eleje óta, amikor a középponti szövetségeseknek oroszországi száguldó offenzivája megállapodott, oroszverő nagy Hindenburg pihentette a fegyvereket. A győzelmes hadsereg, amely förgetegként rohant végig az oroszországi tágas térségeken, a további előnyomulást céltalannak tartván, büszkén megtorpant előnyomulásában, futni hagyta az annyiszor és annyira megtépázott ellenséget. Most, hogy a franciákat Verdun (mondd: Verdő) körül olyannyira szorongatják a nemetek, a vergődő szövetséges támogatása érdekében Oroszország is kénytelen-kelletlen támadásra szánta magát. Hindenburg bizonyara most is a megszokott erélyel és zsenialitással fogja dicsőséghez juttatni a német fegyvereket.

Egyházi kitüntetés. Hannig János kemeneshőgyészi plébánost, a megyéspüspök előterjesztésére, a pápa tiszteletbeli káplánjává nevezte ki. A kitüntetés egy, arra a szó legnemesebb értelmében minden tekintetben papi és társadalmi embert ért.

Felvétel tanitóképző intézetbe. A pápai m. kir. állami elemi népiskolai tanitóképző intézet I. osztályában a jövő 1916/17. tanévre 3 teljesen ingyenes, 7 féldijat fizető hely jön üresedésbe, mig az intézet 120 növendék számára berendezett internátusában 12 teljes dijat fizető növendék nyer lakást és ellátást. A kedvezményes helyek a közép- vagy polgári iskola IV. osztályát jó eredménnyel végzett tanulóknak fognak adományoztatni. Ezenfelül a dunántuli református egyházkerület az e kerületből való érdemes református fiukat külön is segélyezi. A teljes dijat fizetők ellátása évi 390 koronába kerül. — A folyamodványok beküldésének határideje május 31. napja. A folyamodványok felszerelésére vonatkozó részletes tudnivalókat a »Néptanitók Lapja«-ban közölt teljes pályázati hirdetés tartalmazza; egyébként készséggel ad felvilágositást az intézet igazgatósága is.

Történelmi faliképek, melyeket a vallás- és közokt. minisztérium az elemi iskolák részére ad ki és azokat ingyen juttatja az egyes iskoláknak; a czelldömölki és a járási iskolákhoz is megérkeztek a napokban.

Áthelyezés. Fejes Árpád czelldömölki kir. járásbirósági betétszerkesztő-birót az igazságügyminiszter Békéscsabára helyezte át.

Különféle hirek. A Szent-István-Társulat irodalmi pályázatán az egyik 500 koronás pályadijat Sommer János, a harctéren küzdő győri kath. tanító nyerte el Boros Éva almája cimü művével. Sommer vasmegyei tanító volt s csak nem is régen választották meg Győrött. — Az okkupált Belgrád városának katonai kormányzója Werner János alsókáboli hadiékitményes r. kath. kántortanitót Belgrád egyik iskolájához igazgatótanitóvá nevezte ki. — Helfirich államtitkár becslése szerint a háboru a hadviselő feleknek összesen naponta 240 millió markájába kerül. A középponti hatalmak napi háborus kiadása ebből 110 millió. A háboru kitörésétől 1916. március 31 ig a középponti hatalmak összkiadásai 55—55 milliárd, mig az antánt kiadásai 100—105 milliárd márkára rugnak. — Magyarországon, értesülésünk szerint, a negyedik hadikölcsönre szóló fölhivást a jövő május hóban bocsátják ki. — Az egyes katonai intézetekben nagy számban vannak oly katonák, akik a háboru izgalmai következtében beszédhibában szenvednek, nagyothallanak, vagy megnémultak. Az ily betegeket a jövőben, speciális gyógykezelés végett, Budapesten összegyüjtik és az üdülők elhelyező otthonának (Bp., VI., Andrássy-ut 8.) adják át. — Egy, különben jóképü és elég naiv ismerősünk a minap Budapestről levelet irt nekünk, adván tudtunkra, hogy ő a neve közepén a j betü helyett y-t kiván iratni. Válaszunk: Legyen ugy! Kiigazitottuk. De aki az y-ára annyira hiu, tartsa büszkeségének azt is, hogy féláron ne kivánja lapunkat, kivált most!

Halálozás. Hosszu évek során át betegeskedett Czelldömölkön özv. Gombás Sándorné, miguem a mult hétfőn szenvedéseitől megváltotta a halál. Temetése másnap délután nagy részvét mellett történt meg. Az elhunyt dr. Havasy Béla helybeli kir. járásbiró nagynénje volt.

Magánvizsgálatok a polg. fiuiskolában. A czelldömölki polg. fiuiskolában a magánvizsgálatok junius hó közepe táján lesznek megtartva. Mindazok, akik e tanév végén magánvizsgálatot óhajtanak tenni, a kellőleg felszerelt kérvényüket április hó folyamán adják be. A később benyujtott kérvények nem vétetnek figyelembe.

Kántortanitó-választás. A Kováts Sándor halálával (1915. aug. 16.) megüresedett alsósági róm. kath. kántortanitói állásra március hó 25-én — pályázati hirdetés mellőzésével — Brusszik Lajos nagylengyeli (Zala vm.) kántortanitó választatott meg.

Véletlenül gyilkolt. Szerdán Kemenesmagasiban megrázó szerencsétlenség történt: Bartos Mihály jómódu gazda 16 éves hasonnevü fia atyja töltött vadászfegyverét babrálta, miközben az véletlenül elsült és a közelben álló hugának, Rózának fejébe hatolt a lövedék. A szerencsétlen leány szörnyethalt. A vizsgálatot még aznap megtartotta Koltay Bertalan vizsgálóbiró és Hetthéssy Elek dr. körorvos. A szerencsétlen áldozat és család iránt általános a részvét. — A vizsgálat szerint a fiu több társával együtt játszott, miközben egy ki nem lőtt töltény került kezeügyébe, melyet az atyjától kicsent, de tudtán kivül megtöltött fegyverbe akart beleilleszteni s miközben a fegyverrel babrált, az hirtelen elsült s igy találta az előtte álló szerencsétlen leányt. A véletlenség beigazolást nyervén, tekintettel a tettes kiskorúságára, a biróság szabadon hagyta, mégis az ügyészségnek jelentés tétetett.

Felülfizetés. A polg. fiuiskola tanulói által tartott előadás alkalmából a »Czelldömölk járási rokkant katonák alapja« javára Szabó Károly gőzmalomtulajdonos utólag 10 koronát fizetett felül.

panaszosainak tárgyalása f. hó 8-án reggel 8 orakor fogja kezdetét venni.

Csökkent küzdő hőseink sorában a halegység és a sebesülés, — legalább erre mutat belügyminiszterünk leirata a törvényhatósághoz, hogy azokat a köz- és nyilvános jellegü. valamint magán kórházakat, amelyek eddig hadi célokra voltak fölajánlva, a jövőben a hadvezetőség nem kivánja igénybe venni. E szerint a polgári betegek ezután ismét nagyobb szamban kereshetik föl kórházainkat. — Keresztes József Orbán 83-as verse: Keltek ezen sorok itt Péterváradon. Gyönyörü idő van a nagy rónaságon. Virágoznak a fák, jön a szép reménység, Pusztul a vad csorda, szalad az ellenség. Gyerünk csak olaszok, itt az igaz nóta, Most tudjátok meg csak, mi a *magyar flóta*. Szép nóta jön abból, tessen kicsit várni: Majd a negyvenkettes fog most furulyazni.

Cukorrendelet. A hivatalos lap közölte Harkányi János baro kereskedelemügyi miniszter ujabb cukorrendeletét, amely a bejelentésre kötelezett összes cukormennyiségeket rekviráltnak jelenti ki és a Cukorközéppont hatáskörébe utalja. A rendeletet nem terjesztik ki azokra a cukormennyiségekre, amelyeknek a vámkülföldre való értékesitését a kormánytól ki lehetett eszközölni. — Itt emlitjük meg, hogy értesülésünk szerint a szőlők *részéülicszükségletének* ellátására a földmivelésügyi miniszter ujabban több gyártelepet bizott meg.

A Kemenesaljai Közgazdasági Hitelbank a Felix-liget alapnak 25 koronát adományozott, amely összeget ezennel köszönettel nyugtázom. *Gottmann.*

Értesités a gyujtóról. Teljesen megbizható forrásból a Budapesti Tudósító azt az értesitést kapta, hogy a hazai gyujtógyárak nyersanyagzai eléggé el vannak látva és a *hazai* gyujtófogyasztást ki tudják elégiteni. (Lelkiismeretlen emberek a közönséget megtévesztik és külföldről importálják a gyujtót, hogy minel drágább áron helyezhessék el.)

Innen-onnan. Nikita családja révén rokonságban van sok királyi és fejedelmi családdal. Leányai hiresek voltak szépségükről. Legjobban szerette kö ülök Elenát, az olasz király feleségét, aki gyakran jött Centtinjébe és állandóan levelezett atyjával. Zorka, aki korán elhunyt, Péter szerb királynak volt a felesége. Két legidősebb leánya viszont Oroszországban él, akik közül az idősebb Anasztázia, most Nikoláj Nikolajevicsnek, a hirhedt generaliszszimusznak a felesége. Fiai közül Danilo, a trónörökös a legismertebb. Danilo nem szereti a politikát, de annál inkább a háborut. Ismeretes dolog, hogy a nagy Balkán-haborut Danilo trónörökös agyulövése kezdte meg. A második fiu, Mirka herceg, viszont sokat foglalkozik a politikával és igen nagy ábrándjai voltak. Terve az volt, hogy valamikor Bosznia-Hercegovina fejedelme lesz. A legfiatalabb fiu Péter, aki meg alig husz éves és akit éppen a háboru előtt nevezett ki a király tüzerbrigadérossá. Mikor Péter bevonult uj ágyuival Cettinjébe, zajos ünnepség szinhelye volt a Fekete Hegyek fővárosa. — Azóta Montenegróban más időjárás van . . . A Pesti Izraelita Nőegyesület fönnállásának 50 éves évfordulóját magasztos ünnepséggel tették emlékezetessé. Az egyesületet 1866. március 20-án alapitották meg Bischitz Dávidné kezdésére. Az egyesület 50 év alatt kidsztott 2.617.127 koronát. A leányárvaház fölnevelt 570 árvát s valamennyit keresőképes pályára tanittatta ki. A népkonyhán eddig 5.634.977 személy étkezett, az intézmény költsége 1,590.800 K volt. Az 50 év alatt a Nőegyesület jótékonycélu kiadásainak végső summája messze meghaladja a hét millió koronát. Megemlitjük, hogy a népkonyha 30 éve saját helyiségében van a Dob-utca 57. sz.

kaphat ebédet. A jubiláló egyesület szellemét jellemzi különben az ott tapasztalható emberi érzés, a nemes női gyöngédség. — A Vöröskereszt körül szerzett érdemek elismerésére szánt *diszjelvénynek* három fokozata van: 1. a V. K. érdemcsillaga, 2. a V. K. I. osztályu diszjelvénye, 3. a V. K. II. oszt. diszjelvénye. A diszéremnek két fokozata van és pedig ezüst és bronz érem. — A magyar kormány régóta vajudó tervet valósitott meg. Konstantinápolyban tudományos intézetet alapitott, hol magyar irjak történelmi, régészeti, néprajzi, földrajzi és nyelvészeti kutatásokat folytathatnak. Az intézet adminisztrálásával Hekler Antal muzeumi őrt biztak meg. A török kormány egyuttal a konstantinápolyi egyetemen a magyar nyelv és entnográfia számára rendes tanszéket létesitett, melyre kinevezte Mészáros Gyula dr. muzeumi őrt, a jeles magyar turkológust. A török-magyar közeledés még egy örvendetes mozzanatáról emlékezhetünk meg: a közel jövőben a török fiatalság nagyobb számban fogja fölkeresni Magyarországot főképp mezőgazdasági és ipari kiképzés céljából. — »Éjfél után egy az óra . . !« igy kiáltott hajdan a falu öreg baktera, hogy ki-ki menjen éjfél után nyugovóra. Most, háborus időben, éjfél után egykor bezárják a mulatóhelyeket. De Budapesten s jóformán más nagyobb városokban mégis van élet egy óra után. A klubok és kaszinók élete varatlanul föllendült. A kávéházból kiszorult emberek ott ütik föl tanyájukat, pedig hát ilyen klub, kaszinó, társaskör van elég a fővárosban ugy, mint a vidéki városokban. Most ezek tele vannak éjjel egytől reggel nyolcig. És a játékszenvedelem, amely a háboru első esztendejében alig parázslott, most hirtelen lobbot vetett

hogy a minap este egy kaszinóban 60 ezer koronás differenciák voltak, egy másikban ennél is nagyobbra nőtt a bank. Olyan csata dul, mint Doberdónál ad majorem Dei gloriam! Azok a játékasztal főhősei, akik megszedték magukat a háboru során; a közép jövedelmü embereknek már több tucatja kidőlt néhány nap alatt s szaladgál kölcsönért. Mert vannak ott cápák és kis halak. A kártya-epidemia megdöbbentő. A játék egy csöppet sem erkölcsös valami, de benne rágódik társadalmunk idegrendszerében, mely minden narkotikumra reagál. — A püspökök elhatározták a konferenciájukon, hogy május (lehetően első) vasárnapján az ország valamennyi templomában közös szentáldozásra buzdiják a hiveket. — A taliánoknak is van hadikölcsönük, de most tünt ki, hogy pompásan, nagy művészettel hamisitott bankjegyekkel fizettek be hadikölcsönre, ugy, hogy a szentképü olaszok államkincstara ezzel sok millióval károsult Node vigasztalódjanak a talián államférfiak, mert háboru után a valódi clasz bankó sem fog sokkal többet érni.

Adományok a katonaknak. A czelldömölki Vöröskereszt-kórház és vasuti üditőállomás részére az utóbbi héten a következő adományok érkeztek: Gyömörey György naponta 10 liter tej, Klein Vilmos 2 zsák burgonya. 15 l. tej, 2 csomag dohány, Varkeszö község 172 drb. tojás, Egyházaskesző 233 drb. tojás, Deutsch Gyuláné 5 K, Lőwinger Ignác (Jánosháza) 1 láda alma, Balassa Sándor (Vönöczki lakos) 18-ik honvéd gy. e. a harctérről küld a járási rokkant alapra 10 K, Kuti József 10 K a Vörösk. Egyletnek, Czelldömölki apátság 10 üveg bor. Járási rokkant katonák alapjára Kurányi Istvánné (Vönöczk) 4 K, Vörösk. Egylet céljaira Gaal Gergely plébános utján Ostffyasszonyfai hitelszövetkezet 25 K.

Jégkár biztositásokat a legelőnyösebb feltételek mellett felvesz, **osztálysorsjegyeket** elad: Kemenesaljai Közg. Hitelbank Czelldömölkön.

naponta délelőtt 9 és 12 orakor fogad el kenyereket megsütésre.

Március vege az az időpont, amikor az ujságolvasó közönség a maga ujságjáról gondoskodni szokott. Évnegyedkor minden ujsagot olvasó ember azon gondolkodik, melyik budapesti napilapot rendelje meg a maga varosának ujsájа mellé. Épen azért időszerünek tartjuk, hogy megmondjuk olvasóinknak, miszerint manapság a legolvasottabb Budapesten megjelenő ujság »Az Est«. Ez az ujság épen a héten tette közzé mérlegét és abból látszik, hogy mennyire kedvelt ujság, hogy az előfizetői dijakból és az eladott ujságok árából közel négy millió korona bevételre tett szert. Igaz viszont, hogy a hirszolgálatra, azaz csak a hirek és táviratok költségeire 1 millió koronát, az ujságok szállitására és szervezési költségekre pedig szintén egy millió koronát költött. »Az Est« példányszámainak nyomdai előállitása több mint masfél milió koronát tettek egy év alatt. Ez az ujság három hónapra öt koronába kerül. Megrendelhető Budapesten »Az Est« kiadóhivatalában, VII., Erzsébet-körut 18—20.

Szerkesztői üzenet.

Alex László Detroit, Mich. Cimére mutatványszámot küldtünk. Lapunk egy évi előfizetési ára Amerikába 12 korona. Örvendünk, ha Önt is előfizetőink közé sorozhatjuk. Üdvözlet.

Tábori posta 50. Intézkedtünk, hogy lapunkat pontosan kapja.

Önkéntes. Az igért verset türelmetlenül várjuk.

Kiadó: Dinkgreve Nándor.

56 szám.
1916. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a sarvári kir. járásbiróságnak 1912. Sp I. 260/4. számu végzése következtében dr. Wolf Géza ügyvéd által képviselt Krausz József sárvári lakos felperes végrehajtató javára Nagysimonyi községben 510 K 17 f. s jár. erejéig 1916. évi januar hó 27. és 28-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 1016 K 25 f.-re becsült következő ingóságok, u. m.: 12 zsák liszt, 200 kiló rozs, 4 zsák dió, só, cukor, kávé és különféle bolti árucikkek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a czelldömölki kir. járásbiróság 1916 ik évi Pk 263/3 számu végzése folytán 510 K 17 f. rész tőkekövetelés, 637 K 72 fillérnek 1911. évi januar hó 1-ső napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 148 K 72 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig, Nagysimonyi községben alperes lakásán leendő megtartására **1916. évi április hó 7-ik napjának délelőtt 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. § ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Czelldömölk, 1916. március 23-án.

ZÁBORSZKY SÁNDOR
kir. jbirósági végrehajtó.

Nyomatott Dinkgreve Nándor villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Celldömölk.